

Prva volilna nedelja v Italiji povzročila velike spremembe v občinskih upravah

S pomočjo vezanih listov so demokristjani pridobili mnogo občin, med njimi Genova in Benetke - Porast glasov MSI - Nepopolni volilni rezultati ne dajejo še popolnoma jasne slike o dejanskem razmerju sil

Prva volilna nedelja v Italiji povzročila velike spremembe v občinskih upravah. Demokristjani so pridobili mnogo občin, med njimi Genova in Benetke. Porast glasov MSI - Nepopolni volilni rezultati ne dajejo še popolnoma jasne slike o dejanskem razmerju sil.

Volilni rezultati v Italiji so bili izjemno zanimivi. Demokristjani so pridobili mnogo občin, med njimi Genova in Benetke. Porast glasov MSI - Nepopolni volilni rezultati ne dajejo še popolnoma jasne slike o dejanskem razmerju sil.

Volilni rezultati v Italiji so bili izjemno zanimivi. Demokristjani so pridobili mnogo občin, med njimi Genova in Benetke. Porast glasov MSI - Nepopolni volilni rezultati ne dajejo še popolnoma jasne slike o dejanskem razmerju sil.

Poslaništvo ČSR v Beogradu center vohunske delavnosti

Začetek procesa proti sekretarju atašeeja ČSR in njegovim agentom Ataseja Gala so zanimali predvsem podatki o radarskih postajah JA

Začetek procesa proti sekretarju atašeeja ČSR in njegovim agentom Ataseja Gala so zanimali predvsem podatki o radarskih postajah JA.

(Od našega dopisnika)
BEOGRAD, 29. — Danes predpoldne se je pred voljskim sodiščem v Beogradu začel proces proti skupini češkoslovaških vohunov. Na tožni klozi sedijo kapetan JA Ing, Ljudevit Kováč, sekretar češkoslovaškega vojaškega atašeeja v Beogradu Jaroslav Nemeš, Kováčeva žena Barbara, po narodnosti Čehinja, toda jugoslovanska državljanka, in Bedrich Glas iz Beograda, državljan ČSR.

Kot znano, sta bila Ljudevit in Barbara Kováč aretirana 13. maja zvečer v nekem parku beogradskega predmestja Zemun, ko sta dajala Nemešu politične in vojaške informacije. Obtoženo Glas je bil aretirani dan kasneje na podlagi izpovedi, ki jih je dal Nemeš pri zaslišanju. Vsi obtoženi imajo zagovornika; Nemeš brani beograjski odvetoj Jovan Popović, ki ga je imenovala ambasada ČSR.

Procesu prisostvujejo številni predstavniki domačega in tujega tiska; med dopisniki tujih agencij je tudi dopisnik Tassa.

V današnji razpravi je po ugodnih formalnostih govoril pomočnik glavnega vojaškega tožila, major dr. Gučetić, ki je pred čitanim obtožnico predložil vojaškega atašeeja v Beogradu Jaroslava Nemeša, Kováčeva žena Barbara, po narodnosti Čehinja, toda jugoslovanska državljanka, in Bedrich Glas iz Beograda, državljan ČSR.

Kot znano, sta bila Ljudevit in Barbara Kováč aretirana 13. maja zvečer v nekem parku beogradskega predmestja Zemun, ko sta dajala Nemešu politične in vojaške informacije. Obtoženo Glas je bil aretirani dan kasneje na podlagi izpovedi, ki jih je dal Nemeš pri zaslišanju. Vsi obtoženi imajo zagovornika; Nemeš brani beograjski odvetoj Jovan Popović, ki ga je imenovala ambasada ČSR.

Procesu prisostvujejo številni predstavniki domačega in tujega tiska; med dopisniki tujih agencij je tudi dopisnik Tassa.

Angleška nota egiptski vladi

Britanska vlada znova protestira zaradi ovir za plovo petrolejskih ladij preko Sueškega prekopa - Čistilnica v Hajbi bo povečala obrat

Britanska vlada znova protestira zaradi ovir za plovo petrolejskih ladij preko Sueškega prekopa - Čistilnica v Hajbi bo povečala obrat.

KAIRO, 29. — V notih, ki jo je britanski poslanik Stevenson izročil egiptskemu zunanjemu ministru, omenja londonska vlada ponovno ovire pri plovi petrolejskih ladij skozi Sueški prekop.

V londonskih krogih so mnenja, da je ta britanski korak neposredna posledica angleško-iranskega spora v smislu, da bi Velika Britanija želela spraviti v poln obrat čistilnico nafte v Hajbi, ki je sestavni del obratne obratuje sedaj samo s 25% svoje zmogljivosti (20.000 sodov surovega petroleja dnevno namesto 80.000) zaradi gospodarskega bojkota arabskih držav proti Izraelu.

Pogajanja z Iranom niso uspela; njih namen je bil zopet odpret petrolejski vod, ki se konča v Hajbi. Iranska vlada je solidarna z Arabsko ligo in iz istih vzrokov je Saudova Arabija prepovedala izvoz petroleja v Izrael. Vendar pa pripomnijo, da je bojkot zelo malo ožbil izrasko gospodarstvo, ker čistilnica v Hajbi za dosti temeljnega potrebam. Pripomnijo se, da ima glavno zadržko angleško-iranski spor, ki je danes glavna ovira za plovo petroleja v Sredozemlje najbrž nemogoče za odpravo, vendar je v zvezi z odstavitvijo generala Mac Arthura izjavil, da mora ZDA imeti tak letalski silam. Dejaj, da je 95 letalskih skupin, ki jih bodo ZDA imele v začetku leta 1953, predstavlja samo del letalske sile, ki jih ZDA potrebujejo.

Izrael je tudi upanje, da se bodo ameriške sile na Japonskem zoperstavile vsakemu letalskemu napadu Kitajcev.

Jutri bo pričel poletni pomorski operacij admiral Forrest Sherman, v četrtek, pa verjetno izrasko tajnik Acheson.

Vprašanja Posarja v ospredju francosko nemških odnosov

Nota zahodnonemške vlade o Posarju vladar teh okupacijskih sil - Posledice posarskega napora za nemški pristop k Schumanovemu načrtu - Schumacher je dobil v roke močne karte

Vprašanja Posarja v ospredju francosko nemških odnosov. Nota zahodnonemške vlade o Posarju vladar teh okupacijskih sil - Posledice posarskega napora za nemški pristop k Schumanovemu načrtu - Schumacher je dobil v roke močne karte.

BONN, 29. — Uradno poročajo, da je zahodnonemška vlada poslala tolem okupacijskim silam noto o vprašanjih Posarja. Nota je bila izročena zavezniki visoki komisiji, ki jo vodi francoski general Adenauer bo jutri v zveznem parlamentu prikazal glavne točke te note, o katere vsebini za enkrat niso znane podrobnosti.

BONN, 29. — Vprašanje Posarja se je zadnje dni razpletlo v obsevnem sporu med Zahodno Nemčijo in Francijo. Povod za to je bil predsednik posarske komisije, ki jo vodi francoski general Adenauer, ki je pred nekaj dnevi razpustil posarsko komisijo, ki jo vodi nemški general Posar. Nemške resitve tega kočljivega vprašanja, ki je že po prvi svetovni vojni ostalo nerешeno, so že 15 let.

Posar je bil povod za razpustitev DPS njen načrt, da bi se v prihodnosti, na podlagi bil govornik predstavil zahodnonemškega političnega življenja. Manifestacija bil v Berlinu v zahtevu, naj se v prihodnosti Posarja konča, kar pomeni sedanjo vlado enostranskega, nevtralnega in čisto okupacijski vladni prezidij, ki se odloči o mirnovem posarskem vprašanju, v zahodnonemški politiki. Vsekar pa je za začetno, da kaže vlada, ki je poprej hotela čimprej izvesti ratificiranje Schumanovega načrta, da se je Adenauer spoznal, da so se težave za odobritev pristopa Nemčije k opoziciji povečale.

Stevila politični krogi iz raznih strank, ki so doslej zavirali pristop Nemčije k Schumanovemu načrtu, ker so videli v njem pogoj za francosko-nemško zblizanje, so začeli oklevati. V Gelsenkirchen se je zbral približno tisoč sindikalnih funkcionarjev, ki so po Schumacherjev referatu iz glasovno izjavili, ki odklanjajo Schumanov načrt kot enprikladno pot k cilju evropskega sovelovanja.

Kanceler Adenauer je na tiškovi konferenci pretekli teden dejal, da pomeni razpustitev DPS znak slabosti. V prikriti obliki je izrazil mnenje, da bi prebivalci Posarja, če bi smeli svobodno odločati, izbrali prilizivitev z Nemčijo, kot že na prejšnjem nekaj let pred drugo svetovno vojno. Politika bronnske vlade glede Posarja je dejansko usmerjena k plebiscitu.

MORRISONOVE IZJAVE O PERZIJSKEM PETROLEJU BRITANSKA VLADA PRISTALA na načelo poddržavljenja

Posredovanje ameriškega poslanika pri teheranskem ministrskem predsedniku, naj pristane na pogajanja - Optimizen v Londonu

MORRISONOVE IZJAVE O PERZIJSKEM PETROLEJU. BRITANSKA VLADA PRISTALA na načelo poddržavljenja. Posredovanje ameriškega poslanika pri teheranskem ministrskem predsedniku, naj pristane na pogajanja - Optimizen v Londonu.

LONDON, 29. — V spodnji zbornici je podal danes britanski zunanji minister Morrison izjavo o perzijskem petroleju, skem sporu. Uvodoma je orisal ozadje spora, ki je nastal med perzijsko vlado ter anglo-iransko petrolejsko družbo in britansko vlado. Omenil je svojo izjavo, ki jo je podal v spodnji zbornici prvega maja in je nato orisal kasnejši potek dogodkov. Nadalje je po Morrison izjavil:

«Britanska vlada je vedno želela urediti spor s pogajanja in je pripravljena poslati posebno odposlanstvo, ki naj pri tem pomaga.

Kot je angleški veleposlanik v Teheranu sporočil perzijski vladi, pa britanska vlada ne more priznati perzijski vladi pravice, da enostransko razveljavlja pogodbo; vendar je britanska vlada pripravljena, po učitju ureditve spora z določeno obliko poddržavljenja pod pogojem, da bi to bilo zadovoljivo z drugih vidikov.

Težava je, če je vedno v tem, da perzijska vlada ni imela za potrebno odgovoriti na ponovne pobude za razgovore in da je nasprotno pokazala samo namen, da postopa enostransko.

Angleška vlada ne more sprejeti takega postopka in je pripravljena, da splošno priznava in razumeje njeno stališče v tem sporu. Zlasti je z zadovoljstvom ugotovila, da se je vlada Združenih držav javno izjavila proti enostranski razveljavi pogodbe ter proti zapletbi družbenega in celotnega parlamentarnih in političnih krogih opazila, da se bo spor o petroleju lahko pametno rešil. Bodiše gotovo, da ekstremisti ne bodo uspehi pri svojih namelih. Po tem sklepa list, da so teheranske oblasti verjetno sklenile, da bodo pustile organizacijo petrolejske družbe nedotaknjeno in da bodo menjale samo ravnanje. Po mnenju omenjenega lista se bo prenos lastnine naprav in opreme družbe izvedel sam na papirju. V zvezi z izrijemnim sestankom predstavnikov petrolejske družbe s finančnim ministrom, pa pravi list, da bo finančni minister predložil načrt za bodoče delovanje petrolejske družbe, ki se nanaša na uporabo naprav, na način prodajanja petroleja, ter na tehnične in ravnateljske organizme.

Iranski parlament pa je danes soglasno sklenil podaljšati do 26. julija obsešno stanje v perzijski Kuzistan, kjer so petrolejske koncesije anglo-iranske.

Mednarodno sodišče v Haagu je teheranski vladi sporočilo, da je dobilo pritožbo britanske vlade, in je pozvalo teheransko vlado, naj imenuje svoje predstavnike, ki bodo branili njeno stališče. Do sedaj ni iz Teherana prišel še noben odgovor, vendar pa je pričakujejo v vsakem trenutku.

WASHINGTON, 29. — Landsberški nacisti, ki bi jih morali, se obestiti pa so to zaenkrat odgodi, se bodo lahko pritožili zaradi obsebe na prizivno sodišče ZDA.

WASHINGTON, 29. — Ameriško zunanje ministrstvo javlja, da so poslali 20 ton DDT Iranu za borbo proti malariji. DDT so dobavile ZDA Iranu v okviru IV. Trumanove točke (pomoč zasotnim državam).

ZDA in Koreja

V Washingtonu bi bilo pogajanja, da bi se v sedanjem trenutku mogla začeti mirova negotovanja - Ozračje se nagiba k zmernosti

ZDA in Koreja. V Washingtonu bi bilo pogajanja, da bi se v sedanjem trenutku mogla začeti mirova negotovanja - Ozračje se nagiba k zmernosti.

WASHINGTON, 29. — Urednik agencije AFP Andre Rabache ocenjuje tako položaj, ki je nastal po neuspehu kitajske ofenzive na Koreji in po ponovnem prihodu čet OZN na 38. vzporednik.

Potek operacij na Koreji in upl, da bo morda kmalu mogoče doseči mir, vzbujajo v ameriški prestolnici največje zanimanje. Predsednik Truman se je odjedal na krajišču križarjenja, ki so ga spremljali avio-patrule OZN, kar mu omogoča, da ostaja v tesnem stiku z glavnim mestom. Zveza med predsednikovo ladjo in Washingtonom, ki deluje tako kot minuto za minuto, poudarja zanimanje, ki vlada v ZDA za vojne dogodke na Koreji, in pozornost, s katero opazujejo obzore v upanju, da se bo kje pokazal znak, ki bi napovedoval zmerno pogajanje.

V korak popolne je bila na zunanje ministrstvo redno, te deniške seja predstavnikov držav, ki se udeležujejo operacij na Daljnem vzhodu. Izdano ni bilo nobeno uradno poročilo, vendar menijo opazovalci, da se ozračje nagiba k zmernosti, tretjič v enajstih mesecih so sile OZN dosegle splošni uspeh in korakajo proti severu. Predstavniki ZDA so se nedavno pokazali precej ognja, medtem ko so jim, kot je znano, njihovi zavezniki zavirali svetlovali prevodnost. To po se zdi, da menijo predstavniki ZDA, da je dovolj, če se ustvarja obrambni položaj kakšnih 50 km na severu od 38. vzporednika, kar pomeni, da v obsevnih krogih, predstavniki v patrulu OZN bodo morale izvajati pritisk na nasprotno zadnje straže, medtem ko bo naložena letalska, preprečiti vsako koncentracijo napredovanja, ki bi bila zanj nevarna za ozdravitev.

Ta vojska predvidevanja so, kot se zdi, posledica političnih skrti, ki ostne, težko vlado ZDA, ki se ji zdi zaželeno, da bi v sedanjem stadiju vojaških koncentracij do stikov med obema nasprotnimi vojskama. Kitajski sicer molijo, vendar sedijo v obsevnih krogih, da bi prenehanje ognja okoli 38. vzporednika odgovorjalo splošnim željam članice OZN, ki sodelujejo v operacijah, katerih cilj je jim zdi ustaviti napad in zaščititi južnokorejsko republiko.

Zunanji minister Acheson bo moral ta teden pričevati pred senatnimi komisijami; ni mogoče oporekati, da bi imel Acheson mnogo boljši položaj za kritiziranje Mac Arthurjevega stališča, če bi se pogajanja za mir, katerih cilj je jim zdi ustaviti napad in zaščititi južnokorejsko republiko.

Malik bo v juniju predsednik Varnostnega sveta

Malik bo v juniju predsednik Varnostnega sveta.

NEW YORK, 29. — Jakob A. Malik, predstavnik ZSSR pri OZN, bo v juniju prišel na vrsto za predsednika Varnostnega sveta OZN. Kot je znano, Var. noseni svet mora s svojo predsednika vsak mesec. Vredni red predsednikov določa abecedni seznam zastopnikov članic Varnostnega sveta. Malik bo nadomestil sedanjega turškega zastopnika Soliva Sarperja, ki predstavlja Varnostnemu svetu v tem mesecu.

Kot je znano, je bojkotiranje Varnostnega sveta, kot ga je izvajalo v lanskem juliju sovjetsko zastopstvo pod Malikovim vodstvom, omogočilo OZN, da je podzvelje odločilne mere proti napadu na Korejo. Ko je nato v avgustu lanskega leta Malik spet prevzel predsedstvo, je z oviranjem razgovorov hotel ustaviti in rabiti skupni zastop OZN na Koreji.

DUNAJ, 29. — Sturje ameriški vojski so se ubili pri atomobilski nesreči, v bližini Weisa, v Gornji Avstriji, so z jepepm zaleteli v kamion, ki je stal ob cesti.

Skozi sito in rešeto

Skozi sito in rešeto.

enakostne Slovencev na STO, in sicer popolno enakopravnost in ne samo manjšinskih pravic, ki bi morale biti vsaj tolikšne, da bi Slovenci v Miškinih hribih, smeli zapisati na lastne hiše, kakšne narodnosti so.

Vidaljeva, Bidovčeva in Marinova vedno iskrena borba za spoštovanje teh določb mirne pogodbe pa je, kot vidimo, taka, da Slovenci preprečujejo celo zapisati, kaj so. Lahko si torej misliti, kakšna je ta Bidovčeva iskrena borba zle v Trstu, kjer je center zalege italijanskih sovinitov, pred katerimi se komunisti iz dneva v dan bolj hvalijo, da so pravi največji italijanski patrioti in celo večji od sovinitov, njih do sedaj znanj. Po drugi strani pa je prav posebno prisarjilo isti slovenski komunisti, da so se edini branilci slovenskih narodnostnih pravic. No, gornja slika pač najbolj dokazuje, kako te pravice branijo z dejanji.

Za tiste, ki ni bil nikoli pri Fajti, naj dodamo, da so Fajti naša vasa, ki šteje 38 družin s 148 prebivalci, od katerih je 146 Slovencev, dva pa sta Italijani.

Trst : Ragusa

ANSA poroča iz Raguse, najjužnejšega večjega mesta južne Sicilije, da je pripeljal v mesto italijanski župan ing. Gianni Bartoli, kjer je govoril na Trstu San Giovanni na emanificaciji v prid Trstu. Navzoči pa so bili poleg evleške množice tudi skupaj nekaterih občin po krajine ter parlamentari in

Kratke vesti

Kratke vesti.

WASHINGTON, 29. — Obrambni minister ZDA, George Marshall je izjavil, da so mogli zaradi inflacije v ZDA izdelati za 35 milijard dolarjev manj topov, tankov in letal, in filiacija je povzročila ravno takšno škodo, kot če bi bilo to morda uničeno ali zaplenjeno po nevidnem sovražniku.

DUBLIN, 29. — Policija v Belfastu je aretirala 13 irskih nacionalističnih voditeljev. S tem je hotela preprečiti nezdore pri obisku angleškega kralja prihodni petek.

LONDON, 29. — Tri angleška letala so se zrušila. Pri tem je bilo pet letalcev mrtvih in trije hudo ranjeni.

ATENE, 29. — Med Grčijo in Bolgarijo je prišlo do dveh obsevnih incidentov. V prvem so bolgarski kmetje pod zaščito vojaškega oddelka obdelovali zemljo na grškem ozemlju, v drugem pa je bolgarski oddelk napadel na grškem ozemlju neko grško izvidnico. Na grški strani so imeli pri tem enega mrtvega in enega ranjenega.

Ob robu akcije za revizijo italijanske mirovne pogodbe

ITALIJANSKI oborožitveni načrt

Politično sliko Italije teh dni amajajo predvsem trije momenti: v zunanji politiki akcija za revizijo, bodisi že samorasno ali dejansko, mirovne pogodbe, v notranjem političnem življenju ugrajevanje volje, ki so v znamenju dvoboja med komunističnim in demokratskim blokom, ki s svojimi ekstenzivnostjo objektivno odražajo dvig fašizma, na polju državne obrambe pa vprašanje oborožitve s svojimi političnimi in gospodarskimi refleksi.

Naravno je, da nas najbolj zanimajo tiste akcije, ki se nanašajo na revizijo mirovne pogodbe, zlasti se, ker je italijanska diplomacija preko Sforzovega genovskega govora razširila svoje javne revizionistične zahteve tudi na tisti ozemlje. Vendar je za boljše razumevanje tega vprašanja treba osvetliti položaj Italije na široko, zlasti pa je oborožitveni načrt, zlasti pa, ker se postavlja tudi vprašanje vojaških dolžnosti mirovne pogodbe — kar najtežje prepletajo s celotnim kompleksom revizionističnih želja.

Prejini teden je italijanski senat odobril izredni oborožitveni načrt, ki ga je v februarju predložila italijanska vlada. Načrt predvideva izdatke 250 milijard lir (gre pravzaprav za dva zakonska predloga, od katerih prvotni izdatki 50 milijard, drugi pa 200 milijard lir), razdeljenih na tri proračunska leta, od katerih pa je prvo (1950-51) — kot znan, se v Italiji proračunsko leto začne s 1. julijem in traja s 30. junijem) že skoraj poteklo.

Ta 250 milijard lir, ki jih bo treba, kot že pove sam naziv izrednega načrta, financirati poleg rednega vojaškega proračuna, je bilo po prvotnem načrtu, ki je bil objavljen v februarju, razdeljeno na tri proračunska leta tako, da bi na prvo in drugo leto odpadlo po 100 milijard, na tretje (1952-53) pa 50 milijard; od 200 milijard, ki jih predvideva drugi zakonski načrt (podrobni podatki o prvem nam ni dosegel), bi šlo 115 milijard za vojsko, 32 za mornarico in 53 za letalstvo.

Zaradi počasnosti parlamentarne procedure (in morda tudi zaradi težav s financiranjem) o čemer pa je težko z gotovostjo soditi, ker so razpoložljivi podatki dokaj redkobesedni in, kot bo mo mogoče videti tudi kasneje, včasih protislovni, se je izvrševanje načrta očitno zakasnilo, kar lahko sklepamo iz zadnjega govora finančnega ministra Pelle pred senatom, ko je bilo govora o 200 milijardah lir za prihodnji dve proračunski leti, kar pomeni, da je bilo oz. bo do konca sedanjega proračunskega leta realizirano samo 50 milijard iz prvega zakonskega predloga. Ker je bilo torej po vsej priliki 50 milijard lir prestavljeno iz enega v drugo proračunsko leto, v tretjem letu izvajanja načrta (1952-53) treba izvršiti 100 milijard namenskega, ali z drugimi besedami, izvršitev izrednega oborožitvenega načrta bo po sedanjem predvidevanju do konca leta 1952-53 zaostajala za pol leta za prvotni načrt.

Kaj namerava Italija s temi milijardami denarja, to je, kakšno bo stanje njene oborožitve na koncu treh poljih — vojska, letalstvo, mornarica — po izvršenem načrtu?

Odgovor na to vprašanje ni lahek, ker uradni viri o tem zelo malo povedo; razne nasprotujoče si izjave v raznih časovnih razdobjih pa zmedo se povečujejo. Glavno vodilo bi nam morale biti besede odgovornega ministra za obrambo Paciardija. Toda tudi njegove izjave, ki jih je podal v različnih razdobjih, se vedno ne ujemajo, kar govori bodisi o tem, da so se načrti tudi po sprejetju osnovnega načrta (250 milijard) menjali, bodisi o tem, da nekateri podatki dani bolj za

PET KNJIG ZA KMETOVALCE

Založba «Kmetičke knjige» bo izdala letos zelo zanimivo in za vsakega kmetičkega človeka koristno knjižno zbirko. Zbirka bo vsebovala pet knjig:

«KMEČKI ZEPNI KOLEDAR ZA LETO 1952». Koledarček bo za vsakega kmetičkega strokovnjaka in kmetičkega strokovnjaka nepogrešljivo. Izhaja že več let, letos pa bo še posebno praktično in smotno urejen. Vseboval bo usakovirne strokovne tabele in zapise za dnevno uporabo ter razne zanimivosti. Imel bo tudi nekaj praznega prostora za kmetovalčeve zapise.

«ZREJA MLADIH ŽIVALI». Knjiga znanega veterinarskega strokovnjaka dr. Marijana Pavšiča bo prav posebno razveselila naše kmetovalce in živinorejce. V njej nam piše v prijetnem slogu opiše, kako pripraviti mlade živali, kako jih hraniti, neprimerni za to vlačiti in premalo znači hlevi, slaba paša in razne druge okoliščine.

Na vse to nas opozarja knjiga: «ZREJA MLADIH ŽIVALI». Ta knjiga bo opremljena z mnogimi slikami in je v tisku.

«KAKO SO VIDELI KMETIJSKI STROKOVNJAKI PO SVETU». Ta knjiga, ki nam bo odprla pogled na širni svet, naš strokovnjaki so potovali po Angliji, Ameriki, Švicah, Holandiji, Nemčiji in še drugih. Mnogo zanimivih spovedi. Se posebno so proučevali živinorejstvo, sadjarstvo, poljedelstvo. O vsem tem pišejo poljudno, poučno in tudi zabavno.

«GOSPODINJSKI NASVETI». Tudi za naše gospodinjice bo zanimiva knjiga. V njej piše, kako naj si želi kaj, prav vsaka žena si želi kaj, da bi jo počutila, kako naj si uredi svoj dom in kako bo v njem vzdrževala red in snago. Tu bo našla nasvete tudi za pranje, likanje, čiščenje in druge stvari. Knjiga bo dobro služila vsem gospodinjicam, tečajem in gospodinjicam sosed.

«ZALJE» povesti Ivana Tavčarja bo knjiga, ki jo bo vsakdo z veseljem prečital in težko odložil. Zelo dolgo ni bilo na knjižnem trgu spisov priljubljenega pisatelja Ivana Tavčarja, zato vam bomo z njo pravo gotovo zelo ustregli.

Zbirka bo lepo opremljena. Koledarček bo v platno vezan, ostale knjige bodo tudi ilustrirane. Kdaj bo zbirko naročil in kdaj plačal, zbirko vezan, ostale knjige bodo lepo opremljene. Koledarček bo v platno vezan, ostale knjige bodo tudi ilustrirane. Kdaj bo zbirko naročil in kdaj plačal, zbirko vezan, ostale knjige bodo lepo opremljene. Koledarček bo v platno vezan, ostale knjige bodo tudi ilustrirane.

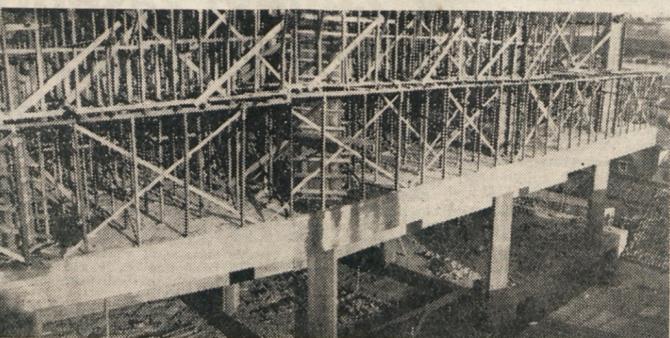
R. C.

M. K.

23. JUNIJA OTVORITEV "TRŽAŠKEGA VELESEJMA,"

JUGOSLAVIJA BO ČASTNO ZASTOPANA

Gradnja "Palace narodov," lepo napreduje - Bolje bi bilo, da se ne bi rimska vlada vmešavala v zadeve našega velesejma

«Palaca narodov» kakršna je v teh dneh

Tržaski velesejem je že zelo blizu. Le še malo dni nas loči od 23. junija, ko bodo vsi odprli vrata in vstopili v to in to kožo zaživel velesejski prostor. Pa tudi sedaj je tam zelo živo. Zdi se kot v mravljišču, kjer opazijo radovalni gledalci, ki jih je vedno polno posebno pri vstopu, čudno, nekoliko nemavodno obliko novega paviljona namenjenega za posebne razstave. Vendar je zgradba arhitektonska in gospodarsko zidana po najnovjših principih. Pri njenem projektiranju so pazili tudi na to, da ne bo uporabna samo 15 dni kolikor traja velesejem, ampak celo leto. Že kar sedaj so vzidali kabinjo za filmsko kamero in čim bo zadnji obiskovalec letošnjega tržškega velesejma odšel, bo Trst bogatejši za zelo akustično in lepo opremljeno kino-dvorano — «Tržški velesejem».

Tudi «slanske» paviljone preurejajo sedaj tako, da bodo lahko služili tudi na splošno. Velika paviljona bosta namenjena za šport, za koncerte, zborovanja in druge prireditve.

Gradnja obeh novih poslopij lepo napreduje. Nova «Palaca narodov» ima že zgrajeno drugo nadstropje. Pri njej uporabljajo v glavnem samo dva gradbeni materiala — steklo in železobetone. To bo velika stavba, v kateri bodo razstavljali inozemski razstavljalci. V tej novi veličastni palači, dvorcu s bleščeto stekleno steno in elegantnimi linijami, bodo razstavljale v prtiličju Grčija, Avstrija in Jugoslavija.

Jugoslavija bo letos zasedla manj prostora kot lani. Tokrat bo ona zastavljala na 400 kvadratnih metrih. Tudi značilne razstave bo drugačen. Ne bo razstavljala izključno proizvode, ki gravitirajo na Trst in to les in lesne izdelke vseh vrst, nekatere prehranske artikle, kože, usnje in usnjene izdelke, ki so si v Trstu že utrdili svoj sloves zaradi ličre izdelave in izredno dobre kakovosti.

Za ljubitelje kranjskih klobas in dobre pijače (kot je na primer pivo «Union» in teran) pa moramo sporočiti žalostno vest, da vseh teh dobrot ne bo v mali prodaji. Pač pa bodo vsela dekleta, ker bodo lahko kupila tudi na drobno, idrijske čipke, bosanske copate, srbske preproge in druge folklorne izdelke, pa tudi usnjeno galanterijo.

Ves velesejski prostor je že precej čisto zaseden. Prišlo bo veliko tujih razstavljalcev na uradne ali poluradne razstave, prišle bodo številne tuje tvrdke. Tako bodo razstavljale svetovne tvrdke avtomobilne svoje poslednje modele z elegantnimi linijami in visokimi in nizkimi cenami.

Tudi finančni plat velesejma ne kaže slabo. V posloppja in potrebno opremo, so do sedaj vložili okoli 300 milijonov lir. Računajo pa, da bo letni kosmat. Ti zaslužek znašal okoli 60-70 milijonov lir. S temi dohodki se bo lahko velesejem vzdrževal sam. Celotno za marsikatero izboljšavo bo lahko prispeval iz lastnih fondov. Vendar je velesejski prostor še vedno zelo omejen iz letos se zdela ne pokriva vseh potreb. Vrsta razstavljavcev, ki so se spomnili nekoliko prepozno, da bi bilo koristno tudi v Trstu pokazati kar premore, je morala oditi z dolgim nosom, ker ni bilo več razpoložljivega prostora. Za temeljito razširitev pa bodo še vedno potrebna sredstva, ki bodo prišla od drugod in to predvsem iz skupne državne blaginje.

Iz številnih razstavljavcev pa vendarle razvidna značilnost, ki je omejevala vredna. Velika večina prostora bo zasedena od italijanskih tvrdk. Nikakor nismo proti temu, da bi razstavljala italijanska podjetja, obratno treba je napraviti vse, da se jih pritegne čim več. To je tudi velesejska uprava napravila. Tudi kar se tiče inozemskega obiska ni mogoče očitati upravi nemarnosti ali nezmožnosti. Samo so stvari, za katere odločajo višji drugi, je in ne odgovorni krogi v Trstu.

Nekoliko več jasnosti k temu čudnemu odnosu daje izjava predsednika velesejske ustanove, ing. Sospisica, ki je v razgovoru s šefom italijanskega državnega predstavništva v Trstu

conte Carrobio omenil tudi, da bi bilo dobro, če bi rimska vlada čimprej določila termine za komercijalno in kliring za vse predmete, ki jih bodo tuji (neitalijanski) razstavljalci uvozili na velesejem.

Vedno ista pesem. Zaradi slavnega dogovora iz 1948. leta sme ZVU izdati samo za zelo omejeno vsoto uvoznih dovoljenj na svojo roko. Ves ostali uvoz, ki gre na Tržasko

V Benetkah so pred dnevi ujeli OGROMNO RIBO LOPARJA

Pred dnevi smo brali v časopisu, da so letalci v svojem pristanišču v Benetkah ujeli dobrega loparja. Je to že nekaj posebnega, saj je časopisje smatralo za potrebno, da to sporoči o svet. Lopar je namreč zelo velika riba, ki se jo pri naših vidih le tu in tam, ujamne pa še bolj pogosto. V našem tržškem muzeju jih imajo prave, da sta med njimi prava orjaka. Pod enim, največjim piše, da so ga ujeli 1896. leta in listek pod njim pove, da mu naši sosedski pravijo «spesce luna». Pa ni neumno to ime; res stoji kot neka velika luna v enem kotu nekakega muzeja. Če se kaj zelo zanimajo za to luno in po vsebinski zvezi, da so jo ujeli tam nekje pred valotom, ki se je sončila.

Lopar je pravi orjak. Dolg je dva metra, širok pa še kaj več; težak pa tudi tri stote. Živi po celotnem svetu, v vseh morjih ima svojo domovinsko pravico, povsod ga najdes kot Angleže. Je praznapravil to riba, ki se po sebi drži morskega dna, toda lupatun ga zanesa tudi na površje. In ko pride na površje, si pritožuje na morski glavni, prišel zaradi voline propagande in se dal vloviti prav junakom sinjeva neba, katerih junaštvo in podvigi so znani.

Ko greste zopet v muzej, ne zabite si ogledati loparja. Je riba, — pa brez luske. Nič ne ves kje se neha glavica in kje začne trup. V vseh muzejih jih imajo zelo radi. Posebno če so veliki. Zelo velikega imajo v Zagrebu. Dolg je več meter in pol in tehtal je 221 kg. Ujeli so ga vrh ribiči v Bakarcu v letu 1893.

Ta lopar plava po morju brez plavuti, kot ga imajo navadno ribe; da pa se lahko zelo občutno giblje in zripi po morju, ima zelo mehko, hrustljavo, čvrsto kožo. Skoraj tako nekoliko kot morski pes. Za morskega psa vemo, za tistega strašnega epeskanca, da ko plava, molli eno plavut iz morja in straši miroljubne ribiče in kopalce. Ta naš lopar si pritožuje podobno šalo. Ujčka se lepo v plavuti, lepo po morju in molli iz morja v plavo nebo kos svoje plavuti.

Če se torej kopate in se vam bližja tako po morju plavut, nikar se ne obupajte in ne delajte testamenta. Mogoče pa le ni epeskanec, ampak samo lopar na letovišču. Tako je vsem vsaj naš Trst in vsi radi prihajajo sem, manj radi pa odhajajo, posebno oni iz južne pri njej bi se za hip prišel k nam miroljubni lopar, posebno ko tudi on prihaja iz juga, kjer je njegova topla domovina.

T. P.

NEKAJ "ŠIBKIH" DOKAZOV

lašistom pri "Katoliškem glasu"

JUDEZ IVAN BAN IZ TREBNEGA VODI ITALIJANSKO VOJSKO PROTI PARTIZANOM.

IVAN BAN IZ TREBNEGA V VLOGI FASISTICNEGA POLKOVNIKA.

Ko so prišli fašisti v Ljubljano, so našli tu že svoje stare prijatelje. Bili so to ljudje, ki so bili že pred vojno povezani s fašisti, ki so fašistom izdajali poštno Slovence, ki so potem služili Hitlerju in pobegnili z razbiti Hitlerjevo vojsko.

Italijanski fašisti so spremljali slovensko zemljo v vrsto koncentracijskih taborišč. Visoke žične ovire in ograje, bunkerji in pločevine, poseke ob cestah in železnicah in do zob oborožene patrulje so držale v ujetništvu mesta, trge in vasi. Partizanska misel in partizanska borba pa ni priznala in spoštovala vsiljenih meja iz žice in betona, kakor ni priznala oblasti v crnih srcah. Fašisti so čutili na svoji koži ljudski upor. Nevarnost za okupatorja je bila vedno večja — ni bil varen na cesti, ni bil varen ponoči, ni bil varen podnevi, ni bil varen v svojem betonskem bunkerju. Vsak človek je bil sumljiv. Zenska, ki je podnevi delala na polju, je ponoči opravljal službo kurirke, uradnik je podnevi v uradu korespondiral, vojak je v noči v tehniku in v organizaciji. Treba je bilo preiskavati in spet nočni preiskavi. Tako so napravlili fašistični okupatorji svoje množične racije po Ljubljani. Ves promet po mestu je zastal. V zgodnjih jutranjih urah so močne patrulje zasedle vse ulice in trge. Povsod so bile postajale strojnice. V hiše so vdrali italijanski vojski, Sardinci, grenadirji, karabinjerji, kvesturini, pobirali moške in jih odvažali s kamioni v kasarne. V kasarni je prestal vsak vrsto poziranja od telesne preiskave do rimskega pozdrava. Ponižanje slovenskega ljudstva — to je bil prvi namena fašistov. Drugi je bil še hušji — med karabinjerji so bili pomembni slovenski izdajalci v laskih uniformah, ti so poznali zavodne ljudi, jih s tajnimi zaiki kazali in izdajali. Sledila je aretacija, internacija, smrt v gromozni kazi. Prodanih duš v naši srednji pa to ni ganilo. Ne, vsega tega je bilo še premalo. Pogrešali so organizacije v izdaj, pogrešali so načrtnosti in socializmu v okupatorjem, prosili so okupatorja, naj na spretnost nečiji način miri in rop. Zatrli so slovenskega ljudstva, vsi čutili, da proti njihovi oblasti neizprosen konec, da jih bo ljudstvo zahtevalo in z njimi obračunalo. Vsa reakcija, ki je v stari Jugoslaviji gospodovala, je čutila nevarnost za svoj obstoj. Prošla je okupatorja za orožje — da bi to orožje uporabljala proti ljudstvu, da bi zatrla ljudsko osvobodilno gibanje, pa čeprav za ceno narodne svobode. Pod krinko krizarske vojske, vojne za vero, je pokušala vplivati na nezavestne, se neprebrubene sloje slovenskega ljudstva. Toda pod to krinko so skrivali svoje podle reakcionarne namene. Bela garda je javno nastopila. Njeno ime je bilo vedno italijansko MVAC — Milizia volontaria anticomunista, a budnih strazarjev slovenskega to ni motilo. Na crni baretki je nosila ta milizia mrtvoštevno glavo — čudna zmes fašistovske barve in gestapovske simbola. Zdal je silo okupatorju vse laže in hitreje od rok. Po stizah, ki jih tuje ne bi morel najti, so vdrali kombinirane patrulje izdajalcev in fašističnih psov proti taboriščem partizanov. Seveda so morali s krvavimi glavami spoznati, da so se lotili težke, da nemože stvati, «partizanov se ne da uničiti», tudi italijanski general Jugoslavijemsku škotu; prevzeli sof kot toži: «Partizanov se ne da uničiti.» Kar okupatorji niso mogli skoditi v neposredni vojaški moči, to so hoteli storjati na njihovem partizanskem političnem terenu. Fašisti, talci in spet talci! Med ljudi naj bi se naselili strah. Slovenska zveza se je junako borila, druge fronte na zapadu ni bilo. Treba je izdati samo še ljudstvo, ki se bori, spravit ga k pametia, zavzeti mu orožje iz rok, prestrašiti ga in uničiti njegov odpor za vsako ceno. Zatorej: talci, talci in spet talci!

Kako lahko je bilo poloviti neoborožene ljudi! Trebanjski veljak Ivan Ban je to dobro znal. Tudi brez politike bi ubil ljudi. Ivan Ban ni edini in ne osamljen prijatelj izdajalca. V zatohlem zraku reakcionarne, brezvestne, spekulativne, docela nemoralne politike je rastele in je zdaj dobil orožje, denar in oblast. V uniformi Italijanskega kolonela se je dal posneti v mraku pred gozdom, v katerem so padle od njegovega izdajstva slovenske žrtve. Z nemiskim oficirjem in fašisti se je znal na trebanjskem trgu na vojaškem posvetu. Z vedno enako uslužbo vsemu Judežu bli pred kolono po cesti v brez — njegov konec je bil tak, kakršnega dob, vsi Judeži vseh obsev. 8. septembra 1943 se je na ljubljanskem kolodvoru ocvosil.

Partizanske akcije so že prvo leto osvobodile borbe Italijanskemu okupatorju veliko škodile. Z prvo leto so partizani pokazali, da imajo v rokah nekaj, kar se da postaviti tudi proti najmodernejši oborožitvi, proti strojniam, tankom in letalstvu. Pokazali so, da je ravno partizanstvo tista nova sila, vojaška, politična in moralna. Sila, ki je zdaj dobila v ljudskih množicah, konspiracija in živa vera v zmago pravične stvari so delale čudeže. Italijani so se morali braniti vedno bolj previdno in načrtno, iz ofenzive so morali v defenzivo. S tem pa so si vzeli še zadnje možnosti uspešnih akcij.

V PARKU

Voda, drevesa, sonce in senca

Za pokopališčem se je sprevod s kvadratsko glavo ustavil. Zarki, ki so se odbijali ob pokopališčnem zidu, so razgrevali rušo, da je opojno smelala pod nogami. Izza zidovja so se rezko bleščali kameniti spomeniki.

S soncem prenapolnjene oči obsojencev so se začele utrinjati naokrog. Ko so jim zaustavili korake, so se obsojenci združili, kakor bi se prebudili iz sanj; od ječe pa do morišča je bila v resnici zelo kratka pot, toda njim se je zdelo, kakor bi šli skozi dolgo, neskončno dolgo, svetlo in s soncem prepolno pokrajino, ki ji ni bilo koma. Bila je ena sama nepregledna, svetla dežela, v kateri ni bilo ne gora ne pobočij in nobenih drugih temnih ovij. V tej neskončnosti je sleherni občutil in še enkrat preživel vse svoje življenje, od prvih otroških spominov pa do trenutka, ko je iz temne in hladne večje stopil na svetlo cesto med štiri stene hladnih, a nemirnih oč; eksekucijske čete. Kakšna je ta pot...? Prava meja med življenjem in med smrtjo je tako blizu, da se je skoraj z ramami dotikala, a vendar se ti zdi vse, kar te obdaja, tako širno, tako prozorno, da bi te kar dvignilo s tal, da bi se spojil s to prozornostjo in izgubil, ne da bi se zavedel trenutka, ki človeka loči od smrti.

Prozornost, ki jih je še malo prej obdajala, je zdaj mahoma izgubila. Barva pokopališčnega zidu, jim je boleče zarezala v srca. Potem so se njihove oči spretlele po okolici. V prvem krogu niso razen čelad in mrkih obrazov odkrile ničesar. V drugem krogu so blebeli sivi obrazi, kakor bi bili obrnjeni v prepad. Marsikoga oči so se srečale z njihovimi, se poljubile in se nato hitro umaknile. To so bili prijatelji, sobojovniki, sopunkniki... Iz nekaterih je blebel strah, iz drugih je šel zdaj zares sovraštvo... Ali ni tam Rode... četovodja Rode? Seveda je. Čakaj Rode, zate bo še tudi prišel dan plačila; tudi ti si imel svoje nesrečne prste vmes... Tam so stali

VOJNI ROMAN SLOVENSKEGA NARODA

DOBERDOB

PREŽIVOV

oficirji, podpolkovnik Metnitz, nadporočnika Vesevk in Kobe, potem Domin, Delak, potem malo dalje major Moebius, nadporočnik Selting brez psice in drugi. Ali ne Podravljajo oči nekaterih častnikov...? Iz globine, dasiravno nepremično... Da, seveda! To so prijatelji... Sovražnikom, kakor majorju Moebiusu, Semuju in drugim, pa se oči zaničljivo reže. Le režite se, dokler je še čas... Tudi vi ali pa vsaj vaši nasledniki boste stali nekoč kje za kakim pokopališčnim zidom, mogoče pa še za takim ne...

Zadnji pogled obsojencev čez ograjo smrti je bil kratak in bežen, poslednja moč njihovih oči se je zdaj uprla v ograjo samó. Sedindvajset moč. Kaj neki si ti ljudje mislijo zdaj. Gotovo je, da so vsi proti njim, proti obsojencem... Kakor bi bilo lažje umreti, ako bi eksekutorji ne bili proti njim, temveč bi jih prednje postavili s silo, kakor ovne... Grenak občutek je obsojencem znil srca. Tako je — reveža proti revežu. trpina proti trpini.

Minute so bile dolge in kratke obenem. Zdal se je zadnja stran kvadrata odprla in pred obsojenci se je pokazalo belo obzidje meliške njive. Na kratko povelje stotnika Lukesicha se je iz eksekucijske čete odrgalo šest mož in se postavilo

DOBERDOB

VORANC

kraj odprtine. Oči obsojencev so se naglo obrnile proti šestorici, da so potem še bolj hitro pobegnile nekam v sinjino visokega neba, kjer ni videti drugega, kakor sama neskončnost. Vendar so kakor uročne obvisle Hafnerjeve, Stefanjeve in Davtovičeve oči na svojih rahljih.

Hafner je vzdrhtel, kakor šiba na vodi. Ali ni tam tisti čokači hrblje. Madžar iz izolirnice, privezanec z Golgotе v Lebringu...? Ali še je zdaj v zadnjem trenutku, usoda igra z njima. Ker se mu je zavozlavo sto misli, se je skoraj zmedel in strmel, samo strmeli...

Vzdrlheta sta tudi Stefančič in Davtovič, prvi je najprej zagledal med šestorico svojega bivšega tovarisha od bataljona šte. 100. Toda preden je utegnil razmisлити, kako je moglo priti do tega svidenja, je njejal in Davtoviča pritegnil nov obraz. Celó Davtovič, ki je imel solzne oči, se ni mogel ubraniti vtisa, da je tega brkača že nekje srečal. Videla sta nekdanjega sojetnika pri hnovskem bataljonu na Krasu, Astaloša, ki je zdaj držal puško v rokah, v njej pa kroglo, ki jima bo čez nekaj trenutkov prevrnila telo. Toda to se ni bilo dovolj — tudi stotnik in belih rokavicah, stoječega poleg peletona, sta že nekje srečala. Kje...? Ali ni to tisti Madžar,

tisti Lukesich s Krasa. Davtoviču se je še huje zamegnilo pred očmi. Stefančiča pa je prešinil srdit ponos in mu zvrnil glavo in hrbet.

Prvega so poklicali najmlajšega, Bosanca Davtoviča. Preden je pokleknil, ga je premagal čustvo in z zvezanimi rokami je zaprosil podpolkovnika Metnitza:

«Ali moram res tako mlad umreti? Zakaj me ubijate?» Podpolkovnik Metnitz je bil človek in se je zato opogumil ter odgovoril:

«Jaz ne morem nič storiti. Tvoje življenje ni v mojih rokah...»

Glas človeka je bil za obsojenca kakor balzam, Davtovič je skoraj brezumlno sklonil s črno ruto zavezano glavo, potem mu je salva prevrnila možgane in srce. Njegova mlada kri je briznila daleč naokoli in oskropila bele rokavice rablja Lukesicha.

Drugi je šel v smrt Stefančič.

«Tukaj!» odgovoril z jasnim in močnim glasom, ko je avditor zaklecal njegovo ime.

«Odgovore hie! se je zadržal avditor bolj iznenaden kakor pa jezen.

Lahkih korakov in vedrega, nespremenjenega obraza je stopil Stefančič na morišče. Salva, ki je tudi njemu končala življenje, je bila že za spoznanje bolj raskava kakor prva, vendar je Stefančiča takoj stresel smrtni krč.

Tretji je prišel na vrsto Možina.

Njegove oči so se zadnjikrat dvignile proti modremu nebu; nato je vrzel cigareto na tla, možato prestopil že mrtva tovarisha in zaklical avditorju z zapovedujočim glasom:

(Nadaljevanje sledi)

